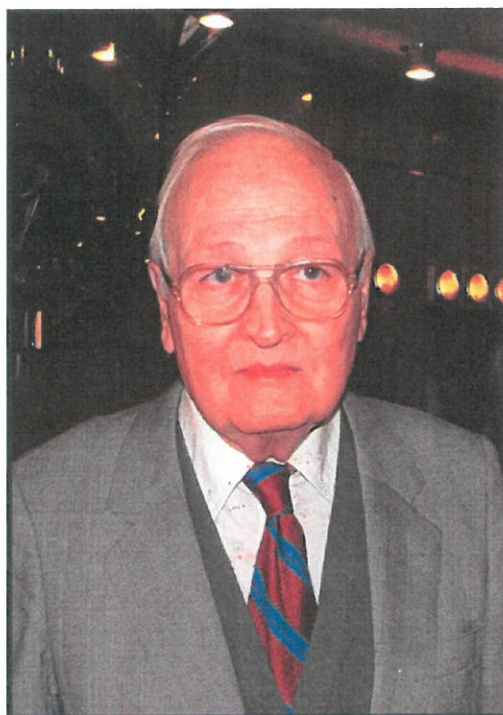

Javaslat

„ Csontos Gábor író munkássága”

Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat,

Bordás Pálné - Buczkó József

Szólláth Tibor

Hajdúnánás Város Polgármestere

Buczkó József

Móricz Pál Városi Könyvtár és
Helytörténeti Gyűjtemény

Hajdúnánás, 2016. május 04.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:	Dr. Kiss Imre, Hajdúnánás Város Jegyzője
Levelezési cím:	4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1.sz.
Telefonszám:	52/381- 411/104
e-mail cím.	drkissi@hajdunanas.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Csontos Gábor író munkássága

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Hajdúnánás

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☐ települési	☐ tájegységi	☒ megyei	☐ külföldi magyarság

5. **A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:**

ÉLETÚTJA

Csontos Gábor író és tanár Hajdúnánáson született 1927. január 1-én. Édesapja Csontos János asztalosmester, édesanyja Kékyl Klára.

Elemi iskoláit Hajdúnánáson végezte a Katolikus Elemi Iskolában.

1946-ban érettségizett a hajdúnánási Református Gimnáziumban.

1950-ben nősült meg, házastársa Komor Éva zongoratanár. Fia, Gábor 1951-ben született.

1946 és 1950 között a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának magyar-francia, majd magyar-történelem szakán tanult és szerzett tanári oklevelet.

1947-től 1949-ig a Tiszántúli Néplap munkatársa volt.

1949-1950 között a debreceni Református Kollégium igazgatója.

1950-től 1954-ig a Szabad Nép munkatársa.

1954-től 1956-ig a budapesti Arany János Intézet nevelőtanára volt.

1954-ben írta a Galgamentén című dokumentumfilm, illetve a Több mint játék című film forgatókönyvét.

1956-tól 1957-ig a Hazafias Népfront főelőadója volt.

1957-től 1965-ig Budapesten általános iskolai, és középiskolai tanár volt.

1960-ban írta Az Óriás című rövidjátékfilm forgatókönyvét.

1965-től haláláig szabadfoglalkozású író.

2010. március 11-én hunyt el Budapesten.

Hogyan kötődött szülővárosához? Erről így vall: **„Itt érettségiztem, egész gyermek és ifjú korom itt telt el. Egyetemista koromban Debrecenből hazajártam. 1950-ben nősültem és költöztem Budapestre, de Nánás azóta is a világ közepe számomra.”** (Nánási ki kicsoda? 2000. /adatlap/1998.)

MUNKÁSSÁGA:

Az 1968-ban megjelent Száraz ér című novelláskötetében így vall magáról:

„ A Hajdúságból szakadtam el, és azóta sem hagyott nyugton a falu. Másfél évtizede emeleten lakom, bejártam a keleti és a nyugati világot, de a földes házak gondjai ma is gondjaim. Alföldi hazám emberi sorsai pillanatra sem hagynak el.

Írtam tanárokról és diákokról, bohémekről és huligánokról, régi urakról és mai magasállásúakról – mindig magamról is bennük, – munkásokról és mérnökökről, mert hiszen velük és köztük élek, de soha nem felejtettem el azokat, akik közé csak öregeket temetni, s hogy hallgassam néma kínjaikat, jutottam utóbb haza.

Nem tartom magam parasztírónak, ezt a meghatározást különben is túlhaladottnak vélem, és ha mégis több hősöm parasztember, vagy paraszti származású, ez csupán annyit jelent, hogy megjelölhetjük a házat, amelyben figuráim születtek.

Itteni pár írásomat is úgy róttam papírra, hogy otthon járt közben a képzeletem, velük töltött napjaimról adtam számot, s velük temetem azt a világot, amelyet óhatatlanul elmos az idő.”

Az 1978-ban megjelent Holnap jön a kéményseprő című kötetében így ír:

„ Az író munkája során hol ide, hol oda nyúl témáért, többnyire rövid prózával tapogatja le a világot, máskor kipróbál valami újat, nem csoda, ha végül meglehetősen tarka kép alakul ki a gyülemlő írásokból...”

A 2001-ben megjelent A boldogság korlátai című novelláskötetében így összegzi pályáját:

„ Ideje számvetést csinálni, mielőtt a legfelsőbb hatalom végképp abbahagyatná velem szerelmetes pályám, az irodalmat. Az ifjú költőt az újságíró-gyakornok rabszolgasorsa ölte meg bennem, valamivel később a riportert az exkommunikáltság, melyet azzal érdemeltem ki, hogy a valóságot nem tudtam összeegyeztetni az ideológiával. A fegyelmi sora nem csak az újságírástól, családtól és a tanári pályától tiltott el, jó időre eltávolított az irodalomtól is: egyszer 53-ban, majd az 56-os „lebukásom” után is újra kellett kezdenem az életet és – az irodalmat. A puha diktatúra nem támogatott, de nem is tiltott el az óvatos igazmondástól, azonban húsz könyv után, a szocializmus bomladozása, majd talonba-küldése engem is nyugdíjba küldött. Az utolsó tizenöt évben nem sikerült papírra vetnem világunkat, csak helyi-közzel szültem egy-egy elbeszélést, kisregényt. Aztán mire összeállt volna írói világomban a forradalmas külső világ, amelyik egyszerre lépett előre és visszafelé, a modern technika jószerint agyonnyomta a kultúrát s munkanélküli kényszer-nyugdíjasnak kezdtem érezni magam.”

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Tisztelettel kérjük a **Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba** történő besorolását, az alábbiak okán: Csontos Gábor ezer szállal kötődött szülővárosához, elszakadni sosem tudott innen. Írásaiban megelevenednek a nánási emberek mindennapjai, örömeik, szenvedéseik. Velük, általuk is átélte a második világháború embertelen pusztításait, s az azt követő évek terrorját. Írásaiban valós személyeket jelenít meg, rajtuk és családjukon keresztül megismerhetjük életüket, városunk múltjának egy szeletét.

A Csontos Gábor által gyűjtött anekdotákat az 1991-ben a Nánási füzetek sorozatban Hajdúnánási anekdoták című gyűjteményes kötetben adta közre városunk.

1950-ben költözött Budapestre, de számára „Nánás volt a világ közepe”, ezért is vállalta el a helyi szalmaipar történetének megírását.

Csontos Gábor igazi novellista. Egyetlen helyzetbe, párbeszédbe, egyetlen esemény rövid történetébe bele tudja sűríteni egy ember egész életét, az emberi sors szükségszerű változásait vagy jóvátehetetlen tévedéseit.

A Móricz Pál Városi Könyvtárban 2015. ősze óta az olvasóterem őrzi nevét és emlékét.

Önálló kötetei:

- Fából vaskarika (Elbeszélések, 1960.)
- Szemben hegyek. Két karácsony (Kisregények, 1965.)
- Száraz ér (Elbeszélésciklus, 1968.)
- Latinka. A 144. napon (Drámák, 1969.)
- Megyek az orrom után (Regény, 1971.)
- Kishugom Nofretéte (Novellák, 1971.)
- A kőfaragó, aki a halhatatlanságot keresi (Regény, 1972.)
- Galambsziget (Ifjúsági regény, 1973.)
- Pléhlovasok (Regény, 1973.)
- Mese a tűztolvajról (Regény, 1975.)
- A nánási szalmaipar (1975.)
- Időzavar (Regény, 1976.)
- Egyedem-begyedem tenger-tánc (Regény, 1977.)
- Holnap jön a kéményseprő (Kisregények, elbeszélések 1978.)
- Suhogó völgy (Ifjúsági regény, 1979.)
- Az obsitos közbeszól (Elbeszélések, 1984.)
- A táltos csikó (Meseregény, 1984.)
- Az utolsó nyár (Regény, 1986.)
- Csízrapaszódia (Regény, 1990.)
- A boldogság korlátai (Novellák, 2001.)
- A Hortobágy szélén. Nádudvari beszélgetések (Társadalomrajz, 2005.)
- Üzenet a szülőföldről (Elbeszélések, kisregények – válogatás 2007.)
- Az isteni Claudius tökké válása. A hatalom komédiája Seneca nyomán (2009.)

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Bényei József: Debreceni irodalmi lexikon . Debrecen. 2008.

Csontos Gábor: A boldogság korlátai. Bp. 2001.

Csontos Gábor: Holnap jön a kéményseprő. Bp. 1978.

Csontos Gábor: Száraz ér. Bp. 1968.

Hajdúnánási Almanach 2000. Hajdúnánás, 2001.

Hajdúnánási anekdoták./Nánási füzetek 7./ Hajdúnánás, 1991.

A hajdúnánási Református Gimnázium évkönyve az 1938-39. évről. Hajdúnánás, 1939.

A hajdúnánási Református Gimnázium évkönyve az 1945-46. évről. Hajdúnánás, 1946.

Ki kicsoda 2000-ben. Bp. 2000.

Ki kicsoda a mai magyar gyermekirodalomban. Bp. 1988.

Kortárs magyar írók lexikona. 1959-1988. Bp. 1989.

Nánási ki kicsoda 2000. (adatlap). 1998.

Új magyar irodalmi lexikon. I.köt. Bp. 2000.

bbsarchiv.hu/hu/film/az-orias-548

europeana.eu/portal/record/2048128/297726.html

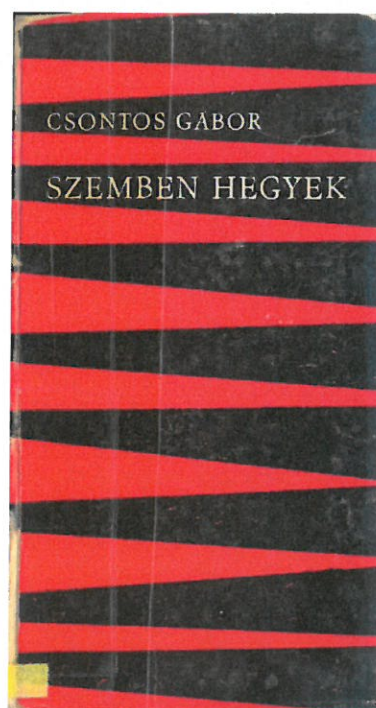
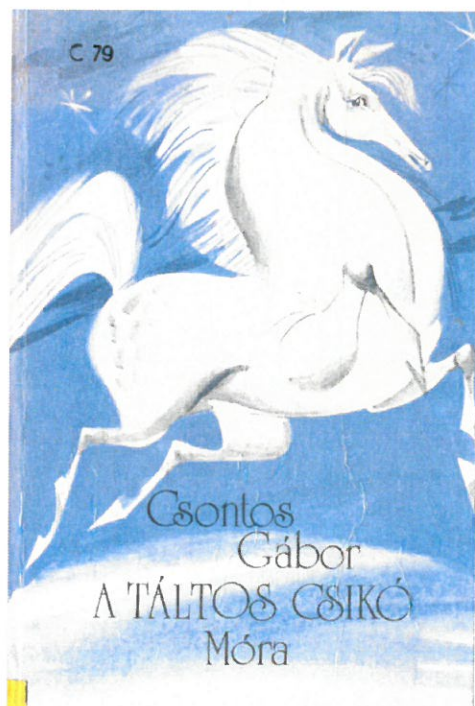
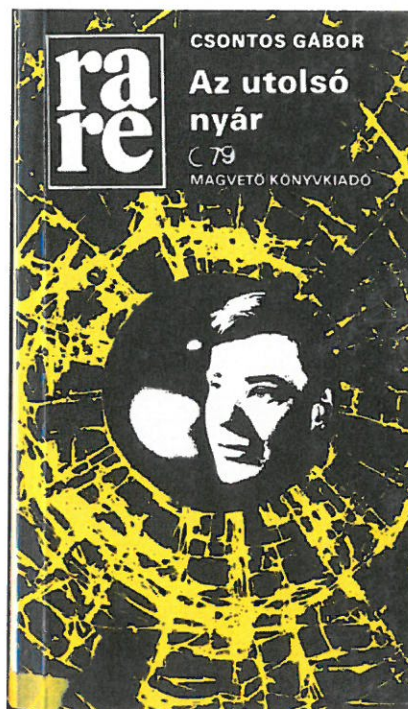
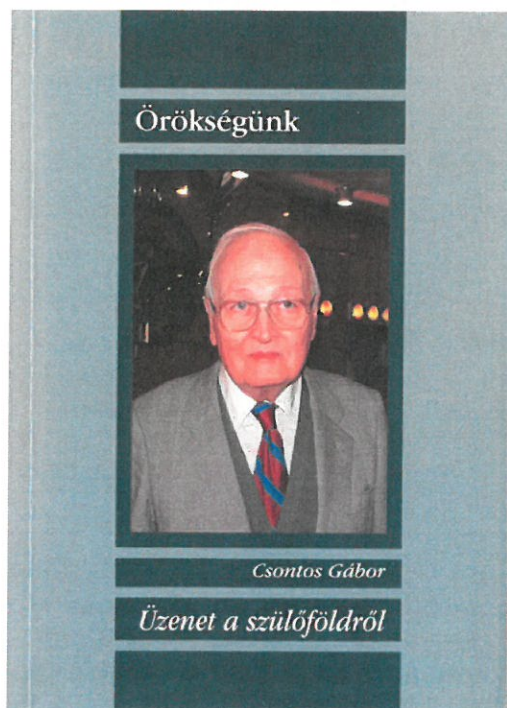
kreativmediamuhely.hu/jancso-miklos?page=0,2

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: -

III.

MELLÉKLETEK

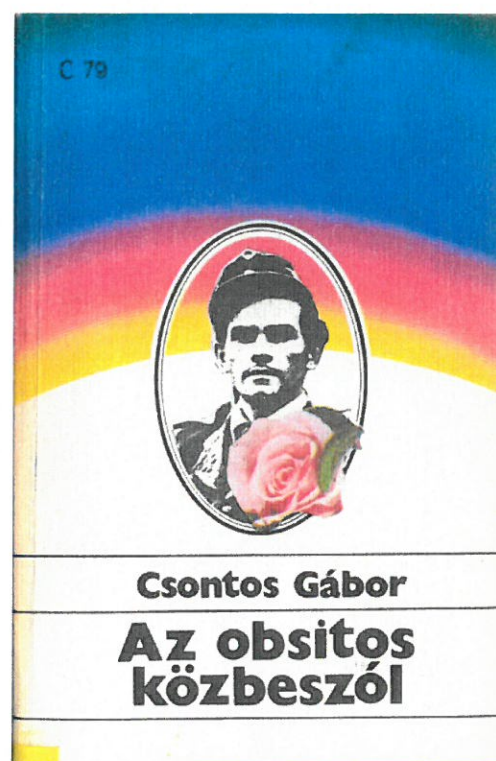
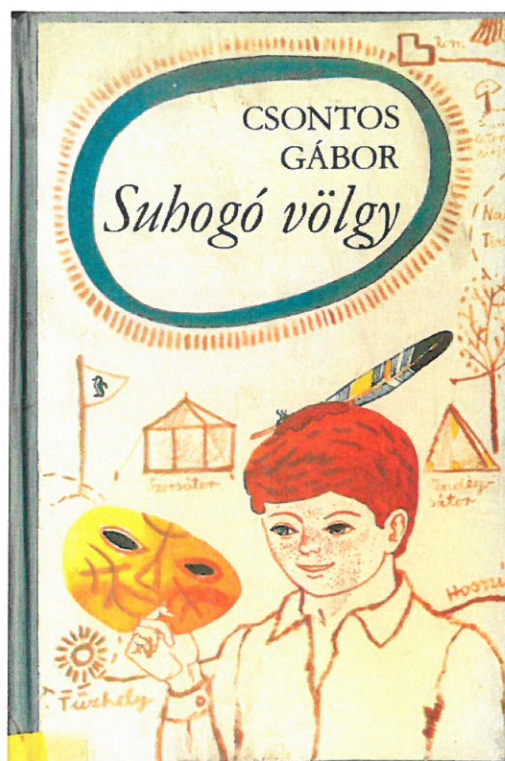
1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

Csontos Gábor

Száraz ér

Szépirodalmi Könyvkiadó
Budapest 1968

CSONTOS GÁBOR
MESE
A TŰZTOLVAJRÓL
REGÉNY

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

MEGYEK AZ ORROM UTÁN

CSONTOS
GÁBOR

CSONTOS GÁBOR
A KŐFARAGÓ

2. *A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:*

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság **2016. május 04-én** - szerdán - **du. 15,00 órai kezdettel** megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvéből:

10/2016. (V. 04.) számú TÉBH Határozat

A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság elfogadja a kulturális örökség szakterülete szerinti besorolású „**Csontos Gábor író munkássága**” felvételét a **Települési Értéktárba**.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: azonnal

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság **2016. május 04-én** - szerdán - **du. 15,00 órai kezdettel** megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvéből:

11/2016. (V. 04.) számú TÉBH Határozat

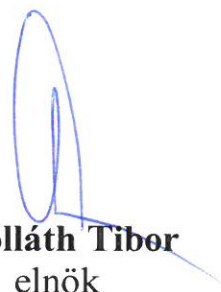
A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság úgy határoz, hogy benyújtja javaslatát a „*Csontos Gábor író munkássága*” Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez.

Felkéri az elnököt, hogy a „*Csontos Gábor író munkássága*” Települési Értéktárba történő felvételéről, a javaslat előkészítéséről és a szükséges intézkedések megtételéről gondoskodjon.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: folyamatos

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

☎ 52/382-176 ☒ 52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 11072-7/2016.

Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság

Debrecen

Pf. 72.

4024

Tárgy: Polgármesteri ajánló levél a „Csontos Gábor író munkássága” pályázati anyagához

Tisztelt Megyei Értéktár Bizottság!

Csontos Gábor író és költő Hajdúnánáson született egy asztalos család sarjaként. Egészen az érettségii szülővárosában élt.

Így vall szülővárosához fűződő kötődéséről: „Itt érettségiztem, egész gyermek és ifjú korom itt telt el. Egyetemista koromban Debrecenből hazajártam. 1950-ben nősültem és költöztem Budapestre, de Nánás azóta is a világ közepe számára.”

Ezer szállal kötődött Hajdúnánáshoz, sohasem tudott elszakadni tőle. Írásaiban megjelenik a nánási ember, akivel közösen élte át a második világháború embertelen pusztításait, és az utána lévő borzalmas éveket. Az írásai által megismerhetjük településünk egy szeletét, melyben bemutatja a régi idők nánási családok mindennapi életét. Igazi novellista, hiszen egyetlen esemény rövid történetébe bele tudta sűríteni egy egész ember életét, az emberi sors szükségszerű változásai, vagy jóvátehetetlen hibáit.

A Magyar Tudományos Akadémia megbecsült tagja volt, jelentős szellemi hagyatékkal rendelkezik. Tiszteletére 2015 ősze óta a Városi Könyvtár olvasóterme viseli a nevét.

Tisztelettel kérem a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottságot, Csontos Gábor író munkássága című javaslatát a megyei értékek közé történő besorolására.

Értékteremtő munkájukhoz további sok sikert kívánok!

Hajdúnánás, 2016. május 09.

Tisztelettel:

Szolláth Tibor
polgármester

3. *A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:*

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

52/382-176

52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 11072 - 16/2016.

Nyilatkozat

Alulírott *Szolláth Tibor* Polgármester, Hajdúnánás képviselőjeként hozzájárulok a Hajdúnánás Városi Önkormányzat által elkészített és a *Hajdú-Bihar Megyei Értéktár* felé - **Csontos Gábor író munkássága** - címen benyújtott pályázati anyaghoz mellékelt fényképek és filmek felhasználásához.

Hajdúnánás, 2016. május 04.

Szolláth Tibor
polgármester

Nyilatkozat

Alulírott, Buczkó József a Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény igazgatója hozzájárulok a Hajdúnánás Városi Önkormányzata által a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár felé benyújtott, általam és Bordás Pálné által összeállított „**Csontos Gábor író munkássága**” című pályázati anyaghoz melléklet fényképek felhasználásához.

Hajdúnánás, 2016. május 09.

Buczkó József

Móricz Pál Városi Könyvtár és helytörténeti
Gyűjtemény igazgatója